

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et
Methodica Sacrorum Canonum Explanatio**

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titulus XXIX. De Officio & Potestate Judicis delegati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63255)

TITULUS XXIX.

De

Officio & Potestate Judicis
delegati.

QUÆRES 1. Quis sit judex delegatus, & quotuplex? Resp. Judex delegatus secundum dicta titulo præcedente est, qui jurisdictionem, quam habet, non nomine proprio nec vi officii, sed præcisè jussu & mandato alterius exercet. sive qui judicat ex commissione & mandato alterius. Est enim delegatio unius, vel plurium causarum, judicialiter terminandarum à judice ordinario, inferiori facta commissio, *cap. 3. § 40. h. l.* Sunt autem judices delegati in duplici differentiâ; quidam dicuntur delegati juris, qui nimirum à jure communi potestatem habent, ut in quibusdam causis tanquam delegati procedant; tales delegati juris sunt Episcopi, præsertim post Concilium Tridentinum, in multis casibus, in quibus ut delegati Papæ procedunt, v. gr. dispensando cum promotis per saltum si in ordine non ministrârunt, *Trident. sess. 23. cap. 14. de reformat.* Dispensando in irregularitatibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ quæ ex homicidio voluntario oritur. *Trident. session. 24. cap. 6. de reform.* Dispensando cum illegitimè nato quoad ordines minores & beneficia non curata. Alii sunt delegati ab homine sive judice ordinario; quæ delegatio ut valeat, fieri debet vel verbis disertis, vel in scriptis, vel alio modo delegationem apertè exprimente, nec

nec sufficit delegatio præsumpta; h'nc etiam jurisdictio delegata æquipollenti nomine mandata vocatur.

QUÆRES 2. Quinam delegare possint?

Resp. Possunt delegare: 1. Summus Pontifex & quivis supremus Princeps, cum enim hi aliis curis & negotiis distenti omnes causas per se ipsos cognoscere & lites terminare nequeant, per iudices delegatos justitiam administrare debent. 2. Quilibet iudex ordinarius, qui vel non potest vel non vult causas ad forum contentiosum deductas per se ipsum expedire. *cap. 7. de offic. ordin. in 6. l. 5. § 16 ff. de iur. d. omni. judic. l. 4. § cum propriam ff. de offic. eius cui mand. est Iurisdic.*

QUÆRES 3. An iudex delegatus subdelegare possit? Respond. Sub distinctione. vel delegantur à jure, vel à supremo Principe, superiorem non recognoscente, vel à iudice inferiore, idque iterum dupliciter, vel enim hæc delegatio fit ad universitatem causarum, vel ad unam aut aliquas causas specialiter expressas. illi qui delegantur à jure vel supremo Principe, ad universitatem causarum, vel ad causas certas, subdelegare possunt, non item delegati à iudice inferiori *cap. 3. h. t.* Ratio est quod supremus Princeps v. gr. Pontifex non deleget nisi personas indignitate ecclesiasticâ constitutas, pro quibus stat præsumptio quod per se ipsos negotia sibi commissa semper terminare nequeant. ideoque iis facultas subdelegandi indulgeri debebat; quod idem de eo qui ad universitatem causarum delegatur, dicendum erit.

OBJICIES 1. Qui non exercet jurisdictionem propriam sed alienam, ei non est permessa dele;

delegatio vel subdelegatio; l. 5 ff. de jurisdic. Sed delegatus etiam à summo Principe, alienam exercet jurisdictionem, ergo. Respond. Nego majorem. Lex enim citata de delegatis ab inferioribus iudicibus loquitur, non de delegatis à supremo Principe, vel ad universitatem causarum; hi enim censentur quasi iudices ordinarii, ideoque sicut his, ita & illis permilla est jurisdicatio.

OBJICIES 2. Ea causa non potest alteri committi, in qua censetur electa personæ industria *cap. fin. h. t. §. fin.* Sed in omni delegatione censetur electa personæ industria, ergo causa delegata subdelegari non poterit. Resp. Concedo majorem. Nego minorem. Quia tunc demum censetur electa personæ industria, si id vel specialiter exprimitur, vel præcipiatur delegato ut per se ipsum in causa procedat personaliter, vel arduitas causæ ipsius delegati prudentiam videatur requirere, vel mera executio, aut nudum ministerium delegatum fuerit, v. gr. absolutio à censuris, excommunicatio, &c. hæc enim & similia non nisi à legato Papæ subdelegari possunt. *dist. cap. 5 §. fin. h. t.*

OBJICIES 3. Etiam nudum ministerium potest committi alteri; ut patet in Jure eligendi, quod alteri committitur; ergo nulla responsio. Resp. Disting. anteced. Nudum ministerium potest committi alteri, si id competat ex iure proprio, Conced; si ex iure alieno Nego.

OBJICIES 4. Etiam delegatus à Pontifice non potest subdelegare nisi propter infirmitatem vel aliam gravem necessitatem *cap. 3. h. t.* Ergo non est universaliter verum, delegatum summi Principis

cipis subdelegare posse. Respond. Nego anteced. Quia citato capitulo tales causæ non requiruntur ad subdelegationis valorem, sed ad honestatem; Indecens enim esset injunctum sibi munus in alium transferre, si quis in propriâ personâ illud exequi posset. *cap. 21. b. t. §. adjicimus.*

QUÆRES 4. Quænam personæ possint delegari? Respond. Est regula generalis, quod delegari possint omnes qui specialiter non prohibentur. Prohibentur verò quidam naturâ v. gr. muti, surdi, furiosi impubes; *can. 1. §. tria. caus. 3. q. 7. l. 12. ff. de judic. imò & puberes viginti annis minores non nisi à supremo Principe eorum minorennitatem sciente delegari possunt; eo enim casu superior in ætate videtur dispensare. l. 57 ff. de re judic. c. 41. b. t.* Quod si tamen quis viginti annis minor, major autem octodecim annis fuerit, consensu partium judicis delegati officium habere poterit. *dict. cap. 41.* Alii prohibentur lege, velut infames, & excommunicati vitandi *cap. 47. §. ne tamen. de testibus.* alii moribus, videlicet servi & fœminæ, cum usû receptum sit, ut tales personæ officiis civilibus & publicis non fungantur. Pontifex autem non solet delegare nisi personas in dignitate ecclesiasticâ constitutas. *cap. 11. de rescript. in 6.* cum episcopi simplices etiam clericos delegare possint; *cap. 17. de offic. ordin. in 6.* hoc quoque specialiter hic notandum est, quod sæculares in causis ecclesiasticis delegari nequeant, cum non possint negotia ecclesiastica ut judices tractare. *cap. 2. de judic.*

OBJICIES 1. Qui est viginti annis minor non potest esse compromissarius. *l. 41. ff. de recep. cep.*

cap. per arbit. ergò nec iudex delegatus. Respond
 Concesso anteced. Nego conseq. Majus enim est
 præjudicium in arbitrio quàm in delegatione; cum
 à delegato appellari possit, non ab arbitro; ideo
 que major in arbitro quàm delegato ætas requiritur
 gloss in *cap. 41. b. t. V. ætatem.*

OBIICIES 2. Laicus potest esse consiliarius
 ecclesiasticus, & in causâ ecclesiasticâ potest esse ar
 biter si clerico adjungatur; *cap. 9. de arbitris* ergò
 iudex delegatus. Resp. Concedo anteced. Nego
 conseq. Quia consilium dare & arbitrium ferre non
 sunt actus Jurisdictionis, sicut cognitio & sententia
 iudicis delegati.

QUÆRES 5. Quæ causæ delegari vel sub
 delegari possint? Resp. Omnes quas iudex ordi
 narius vel etiam delegatus per seipsum terminare
 non vult vel non potest; & non integræ tantum cau
 sæ, sed & singulæ causæ partes, v. g. citatio, litis con
 testatio, examen testium, inspectio instrumentorum
 aliis committi possunt; idque dupliciter. 1. Ut
 delegatus illum solum actum exerceat, de iustitia
 verò non cognoscat; & tunc est quidem delegatus
 sed non iudex. 2. Ut simul cognoscat de iustitia
 causæ; & sic iudex erit. *cap. 27. b. t.* Nudum ta
 men ministerium subdelegari nequit, quia est ele
 cta personæ industria & experientia ad quam dele
 gans respexisse censetur. *Pirrh. b. t. num 12.*

QUÆRES 6. Quodnam sit officium iudicis
 delegati? Et quæ ejus potestas? Resp. 1. Officium
 ejus potest considerari dupliciter, 1. In quantum
 iudex est; 2. In quantum est delegatus: de primo
 in titulo de officio Judic. agemus. delegati autem
 officium

officium in eo consistit, ut præsentato sibi rescripto procedat secundum tenorem commissionis, ejusque limites non excedat; quod si contra faciat, nulliter agit. *cap. 37. b. t.* Hæc non potest cognoscere de causis in commissione non expressis, nisi cum causâ principali taliter connexæ fuerint, ut illa sine his nequeat expediri, tali enim casu extenditur ejus jurisdictionis. *cap. 5. b. t.* nec poterit procedere contra personas, in commissione non nominatas; multò minus si cum alio Commissario delegatus fuerit, solus in causâ procedere poterit, nisi sit adjecta clausula, *si ambo necesse non possint, alter in causâ proi. dat.* germanicè *sampt und sonders.* Resp. 2. Potestas judicis delegati est vis seu jurisdictionis faciendi ea omnia, quæ ad causæ expeditionem & cognitionem necessaria sunt; vi hujus potestatis partes citare, contumaces compellere *cap. 4. b. t.* eos, qui usum Jurisdictionis impediunt, punire etiam per censuras. *cap. 1. & 11. b. t.* item omnia illa facere sine quibus mandatam sibi jurisdictionem debitè nequit exercere. *argum. cap. 5. b. t.* imò & sententiam suam exequi intra annum, si sit delegatus Pontificis, *cap. 26. b. t.* non item si ab inferiori delegatus fuerit, *cap. 15. b. t.* Ratio est, quod partibus expediens imò necessarium videatur, ut, cum Pontifex longè absit, executio sententiæ ab eo fiat, qui ex delegatione judicavit.

QUÆRES 7. Quot modis expiret officium & potestas judicis delegati? Sex potissimum Modis expirat: 1. Recusatione delegati tanquam suspecti, si in termino competente causæ suspicionis allegatæ & probatæ fuerint, quod, quibus modis contingat, docet *Hosiens. tit. de recus. jud. deleg. 2.*

Revocatione jurisdictionis delegatæ, si ~~rex~~ sit ad huc integra. *cap. 24. de rescript. 3.* Lapsu termini ad finiendam litem præfixi. *cap. 4. & 24. b. t.* nisi ante ejus lapsum communi partium consensu fuerit prorogata jurisdictione. *cap. 4. b. t.* 4. Morte delegati si delegatio certæ personæ facta, & nomen personæ delegatæ in rescripto expressum fuerit; si enim delegatio facta sit dignitati, etiam successor in dignitate delegatus censetur. *cap. 14. b. t.* 5. Morte delegantis, intellige re adhuc integra. *cap. 19. & 20. b. t.* Nam si delegatus jurisdictione sua uti cœperit, jurisdictione non expirat sed perpetuatur. 6. Finito negotio, sive latâ sententiâ; tunc enim Judex functus est officio suo. *cap. 9. b. t.*

OBJICIES. Privatorum conventio non potest tribuere jurisdictionem non habenti. *l. 3. cod. de jurisdic.* ergo nec poterit eam prorogare. Resp. Conced. anteced. Neg. conseq. facilius enim eam jurisdictionem in favorem partium concessam prorogare, quàm tribuere; prius in jure conceditur, posterius negatur. *l. 2. §. sed si iudex ff. de iudicis.*

QUÆRES 8. Quænam inter leges & canones sit differentia quoad perpetuandam jurisdictionem, & faciendam causarum delegationem. Resp. Est differentia triplex. 1. Quod ad perpetuandam jurisdictionem de jure civili requiratur litis contestatio; de jure autem canonico sufficiat sola citatio. *cap. 20. b. t.* licet sit sententia probabilior utroque jure ad perpetuandam jurisdictionem, citationem sufficere. 2. Quod jure civili ordinariè delegari nequeant causæ, meri & mixti imperii, quales sunt jus gladii sive potestas puniendi facit-
rosos

norosos & potestas legitimandi illegitimos. l. 1. 2. 3. de offic. eius cui mand. est iurisdic. ex ratione, quod ea, quæ ad merum & mixtum imperium spectant, supremis tantum in speciale privilegium concessa sint, adeoque delegari nequeant. dict. l. 1. in princip. Iure autem canonico iurisdictionis criminalis sive jus gladii delegari debeat, eò quod Episcopi talem iurisdictionem habentes, eam sine irregularitate exercere nequeant. cap. 4. de Raptor. 3. Quod canones delegato summi Principis permittant, totam causam alteri delegare reservatâ sibi solâ sententiâ; cap. 62. de appellat. cap. 27. & Clem. unic. h. t. quod legibus est prohibitum. Authent. ad hæc Cod. de iudicis.

OBJICIES. Etiam de iure canonico ad perpetuandam iurisdictionem requiritur litis contestatio cap. 19. h. t. ergo malè dicitur utroque iure sufficere citationem. Resp. Nego anteced. nam lucius Pontifex in cit. cap. non dicit requiri litis contestationem; sed ad propositum casum respondet iurisdictionem morte delegantis non expirasse, eò quod lis contestata fuerit, quod idem respondisset, si de solâ citatione quaestio fuisset.

TITULUS XXX.

De

Officio Legati.

QUÆRES 1. Quid sit legatus, & quomplex? Resp. Legatus à legatione dictus quæ est ardui cuiusdam negotii, quod Pontificis auctoritatem desiderat, in provinciâ administrandi, cui-

l 3

dans